

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИСОТНО-ШТУРМОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

У праці висвітлено актуальність висотно-штурмової підготовки підрозділів спеціального призначення на сучасному етапі розвитку української держави. Визначено структуру висотної діяльності людини за різними напрямками, також розкрито складові структури висотно-штурмової підготовки підрозділів спеціального призначення. Дані визначення термінам: штурмовий альпінізм, гірсько-висотна та всотано-штурмова підготовки підрозділів спеціального призначення. Дана характеристика сутності змісту висотно-штурмової підготовки спецпризначенців.

Ключові слова: альпінізм, спортивний туризм, штурмовий альпінізм, гірсько-висотна підготовка, висотно-штурмова підготовка., підрозділ.

В работе раскрыта актуальность высотно-штурмовой подготовки подразделений специального назначения на современном этапе развития украинского государства. Высветлена структура высотной деятельности человека по разным направлениям, также раскрыты составляющие высотно-штурмовой подготовки подразделений специального назначения. Даны определения терминам: штурмовой альпинизм, горно-высотная и высотно-штурмовая подготовка подразделений специального назначения. Раскрыто содержания высотно-штурмовой подготовки специалистов подразделений специального назначения.

Ключевые слова: альпинизм, спортивный туризм, штурмовой альпинизм, горно-высотная подготовка, высотно-штурмовая подготовка, подразделение.

In the work, the relevance of high-altitude assault training of special forces units at the present stage of development of the Ukrainian state is discussed. The structure of high-altitude human activity in different directions is highlighted, and the components of high-altitude assault training of special forces units are also disclosed. Definitions are given for the terms: assault mountaineering, mountain-altitude and high-altitude assault training of special forces units. The content of high-altitude assault training of specialists of special purpose units is disclosed.

Key words: mountaineering, sports tourism, assault mountaineering, mountain-altitude training, high-altitude assault training, unit.

Постановка проблеми. У час військових і злочинних викликів у нашій державі висотно-штурмова підготовка особового складу спеціальних підрозділів ЗСУ, МВД України і СБУ має велике значення. Підготовка висотно-штурмових груп є одним з ключових аспектів бойової роботи підрозділів спеціального призначення при ліквідації злочинних угруповань на висотних об'єктах та у гірській місцевості. Організація та проведення спеціальних операцій із затримання або знищення злочинців висотно-штурмовими групами є найбільш складним бойовим завданням.

Сьогодні у світі активно розвивається різноманітна висотна діяльність людини: спортивний гірський туризм [1], спелеотуризм, висотний спортивний, промисловий і штурмовий альпінізм, військовий гірський туризм, спеціалізовані висотно-рятувальні роботи, які активно використовують мотузкову систему у своєму переміщенні на різних формах рельєфу, висотних промислових і житлових об'єктах та у без опорному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висотна та гірська підготовка в Україні у підрозділах спеціального призначення розпочала свій розвиток з 2016 року.

У 2016 році МВД України видало Наказ № 565 від 30.06.2016 року «Про затвердження Інструкції з висотної підготовки підрозділів Національної гвардії України» [5].

У січні 2021 року ЗСУ впроваджено пілотний проект «Курс гірської підготовки» в якому брали участь сухопутні гірсько-штурмові, десантно-штурмові підрозділи та підрозділи морської піхоти і здобувачі вищих військових закладів освіти [2].

Наше дослідження показує що сучасна різноманітна висотна діяльність людей базується на використанні технологій альпінізму, видів спортивного туризму, скелелазіння тобто на технології пересування з використанням мотузкових систем і спеціального спорядження.

Але сутності змісту сучасної висотно-штурмової підготовки підрозділів спеціального призначення не висвітлено.

Мета роботи: виявити сутність змісту висотно-штурмової підготовки підрозділів спеціального призначення.

Виклад основного матеріалу. Дослідження показало, що сучасна висотна діяльність має різні напрями і складається з спортивно-висотної, промислово-висотної, рятувально-висотної і висотно-штурмової, яка в свою чергу складається зі штурмового альпінізму та гірсько-висотної підготовки.

Сучасна структура змісту висотно-штурмової підготовки складається з: штурмового альпінізму і гірсько-висотної, військово-інженерної та вогневої підготовок.

Висотно-штурмова підготовка - це використання технологій альпінізму та видів спортивного туризму, що забезпечують виконання оперативно-бойових завдань на багатоповерхових об'єктах та у важкодоступній гірській місцевості.

Штурмовий альпінізм – це система різноманітних методів та способів висотного пересування на багатоповерхових спорудах, в тому числі і без опорному просторі за допомогою мотузкових систем,

які використовуються в альпінізмі, спортивному гірському та спелео туризмі [6].

Гірсько-висотна підготовка - це використання підрозділами спеціального призначення технології зі спортивного гірського і спелео туризму, альпінізму, скелелазіння для заняття вигідних позицій і виконання службових завдань на гірській місцевості.

Базовою основою висотно-штурмової діяльності співробітників підрозділів спеціального призначення є знання, уміння та навички з технологій альпінізму, спортивного гірського і спелео туризму. Таким чином, при плануванні та проведенні спеціальної операції необхідно враховувати у комплексі особливості технологій альпінізму та видів спортивного туризму висотно-штурмової роботи групи спеціального призначення, які сприяють успішному виконанню поставленого завдання.

У штурмовому альпінізмі одним із ефективних способів проникнення у до багатоповерхового об'єкту є вхід висотно-штурмової групи з фасаду будівля шляхом проникнення через віконні отвори з використанням вибухової речовини з метою припинення протиправних дій злочинців, що знаходяться у багатоповерховому будинку [7]. У цьому випадку велика маневреність, висока швидкість пересування без опорного простору забезпечує висотно-штурмовій групі виконання поставленого службового завдання, вирішення якого іншими засобами вимагатиме значних ризиків для особового складу підрозділів спеціального призначення [3].

Велике значення у штурмовому альпінізмі має безпека співробітників підрозділів спеціального призначення під час їх виконання службових завдань на висотних промислових та житлових об'єктах.

Виходячи з вищевикладеного зазначимо, що у кожному окремому випадку виконання службового завдання у висотних спорудах необхідно розробляти окрему тактику дій висотно-штурмової групи, яка може бути використана у межах однієї конкретної спеціальної операції.

Підготовку зі штурмового альпінізму необхідно проводити з практичним ухилом, щоб у екстрених ситуаціях співробітники підрозділів спеціальних призначень могли використовувати отримані знання, вміння і навички з альпіністської і військово-інженерної та вогневої підготовки, а також вони могли імпровізувати, знаходити прийнятний варіант виконання поставлених завдань з мінімальними втратами для особового складу висотно-штурмової групи.

Успіх бойових дій співробітників спеціальних підрозділів у горах значною мірою залежить від їх рівня гірсько-висотної підготовки.

Уміння правильно орієнтуватися в складних умовах гірської місцевості і миттєво оцінювати бойову обстановку, підніматись та спускатись за допомогою мотузок по різних формах рельєфу, швидко займати вигідне місце на гірському рельєфі для виконання службового завдання – є основними складовими успіху підрозділу спеціального призначення.

При виборі маршруту і руху по ньому у високогірному районі підрозділу спеціального призначення потрібно враховувати не тільки тактичні вимоги та погодні умови, а і рівень знань, вмінь, навичок з видів спортивного туризму, альпінізму, скелелазіння та орієнтування у співробітників гірсько-штурмових груп.

Важливе значення у гірсько-висотній підготовці має орієнтування та знання особливостей небезпек у гірській місцевості, будь-яке відхилення від заданого треку маршруту пошуку противника буде загрожувати підрозділу небезпекою, не тільки напоротися на засідку противника, але і опинитися в положенні заблуканого та потрапити в зону лавин, каменепадів, льодових обвалів [4].

Головне завдання гірсько-висотної підготовки полягає у комплексній підготовці співробітників підрозділів спеціального призначення, яка включає в себе: знання, уміння та навички з пересування на різних формах гірського рельєфу, подолання локальних та протяжних природних перешкод, орієнтування у гірській місцевості, надання долікарської допомоги, транспортування потерпілого співробітника по різних формах гірського рельєфу, а також знати признаки виникнення можливих природних небезпек у гірській місцевості.

Сутністю гірсько-висотної діяльності підрозділів спеціального призначення є веденні пошуку в гірській місцевості і блокування противника та його знищення з використанням технологій видів спортивного туризму, альпінізму і скелелазіння.

Ступінь професійної підготовленості та боєздатності гірсько-штурмової групи залежить від постійних гірсько-висотних навчальних тренувань.

Висновки. Сучасна висотно-штурмова підготовка підрозділів спеціального призначення складається зі штурмової та гірсько-висотної підготовок.

Сутність штурмової підготовки (штурмовий альпінізм) є висотне пересування підрозділів спеціального призначення у багатоповерхових спорудах, в тому числі і без опорному просторі за допомогою мотузкових систем, які використовуються в альпінізмі, спортивному гірському та спелео туризмі.

Сутністю гірсько-висотної (гірська) підготовки є використання технологій видів спортивного туризму, альпінізму, скелелазіння, які забезпечують виконання службових завдань гірсько-штурмовим групам спеціального призначення у гірській місцевості.

Загальною сутністю висотно-штурмової підготовки підрозділів спеціального призначення є використання технологій альпінізму, видів спортивного туризму і скелелазіння, які забезпечують виконання оперативно-бойових завдань на висотних промислових та житлових об'єктах і у важкодоступній гірській місцевості.

Список використаних джерел

1. Андросов Є. В., Зігунова І. С. Проблеми та перспективи організації спортивно-гірських турів високих категорій. *Стан та перспективи сучасного туризму: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. Суми: ФОП Цьома С. П., 2020. С. 122-126.
2. Курс гірської підготовки. URL: <https://www.depo.ua/ukr/war/viyskovi-alpinisti-shcho-za-kurs-girskoi-pidgotovki-prokhodyat-biytsi-zsu-202101211274201>
<https://www.depo.ua/ukr/war/viyskovi-alpinisti-shcho-za-kurs-girskoi-pidgotovki-prokhodyat-biytsi-zsu-202101211274201>
3. Кулинич О. С., Зігунов В. М. Альпіністська підготовка у військових підрозділах спеціальних призначень. *Стан та перспективи сучасного туризму: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*. Суми. ФОП Цьома С. П., 2019. С. 141-145.
4. Кулинич О. С., Зігунов В. М. Гірська підготовка співробітників підрозділів спеціального призначення. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (14–15 квітня 2021 р., м. Суми)*. Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. С. 180–184.
5. Наказ МВД України Наказ № 565 від 30.06.2016 року «Про затвердження Інструкції з висотної підготовки підрозділів Національної гвардії України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE29173.html
6. Штурмовий альпінізм. URL: <http://centrsamooborony.blogspot.com/2015/08/blog-post.html>
7. Штурмовий альпінізм. URL: <https://velmet.ua/uk/shturmovoy-alpinizm.html>

Я. С. Зінкевич, Я. В. Євтушенко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ВОДНОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті на основі аналізу вітчизняних нормативно-правових документів та наукових джерел схарактеризовано особливості рекреаційних ресурсів в контексті організації водного туризму у Сумській області. Проаналізовано дефініцію основних понять дослідження, таких як: «туризм», «рекреація», «рекреаційні ресурси», «водний туризм».

Ключові слова: туризм, рекреація, водний туризм, рекреаційні ресурси, водні ресурси.

В статье на основе анализа отечественных нормативно-правовых документов и научных источников изучены особенности рекреационных ресурсов в